

**Ympäristövahinkojen toissijaisten vastuujärjestelmien kehittämisen lainsäädäntöhanke
(TOVA-lainsäädäntöhanke) Dnro VN/11745/2019**

OHJAUSRYHMÄN KOKOUS 5/2020

Aika: 1.9.2020 klo 13.00-15.30

Paikka: Ympäristöministeriö, Tähtitaivas/ Skype-yhteys

Paikalla:

Leena Ylä-Mononen, ympäristöministeriö, puheenjohtaja

Oili Rahnasto, ympäristöministeriö

Merja Huhtala, ympäristöministeriö/öljysuojarahasto (etänä)

Armi Liinamaa, valtiovarainministeriö (etänä)

Jari Salila, oikeusministeriö (etänä)

Mika Kättö, sisäministeriö (etänä)

Satu Lyytikäinen, Etelä-Suomen aluehallintovirasto

(edustaa aluehallintovirastoja sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksia) (etänä)

Helena Kontkanen, konkurssiasiamiehen toimisto (etänä)

Marko Nurmikolu, Suomen kuntaliitto (etänä)

Satu Räsänen, Elinkeinoelämän keskusliitto EK (etänä)

Merja Vuori, Kemianteollisuus ry (etänä)

Fredrik Blomfelt, Metsäteollisuus ry (etänä)

Pekka Suomela, Kaivosteollisuus ry (etänä)

Amanda Aalto, Finanssiala ry (etänä)

Matti Sjögren, Ympäristövakuutuskeskus (etänä)

Tuula Manelius, työ- ja elinkeinoministeriö (etänä)

Kimmo Peltonen, Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (etänä)

Matti Kattainen, Suomen luonnonsuojeluliitto (etänä)

Sini Pietilä, ympäristöministeriö (etänä)

Jouko Tuomainen, Suomen ympäristökeskus (etänä)

Eeva-Maija Puheloinen, ympäristöministeriö

Noora Herranen, ympäristöministeriö

Mari-Linda Harju-Oksanen, ympäristöministeriö

Kati Leskinen, ympäristöministeriö (etänä)

1 § Kokouksen avaus ja asialistan hyväksyminen

Leena Ylä-Mononen avasi kokouksen. Hyväksyttiin asialista.

2 § Edellisen kokouksen pöytäkirja, vastaukset esitettyihin kysymyksiin ja päivitetty TOVA-kokonaiskuva

Pöytäkirja hyväksyttiin sellaisenaan ja se julkaistaan valtioneuvoston säädösvalmistelun ja kehittämishankkeiden sivustolla (<https://valtioneuvosto.fi/hankeet>; TOVA-lainsäädäntöhanke, YM033:00/2019).

Muita kokouksen asiakirjoja voi kommentoida vielä kokouksen jälkeen kahden viikon ajan.

Jouko Tuomainen kertoi lyhyesti vuosien 2013-2019 ONSE-selvityksen (Selvitys äkillisistä ympäristövahingoista ja onnettomuuksista) tuloksista.

TOVA-ohjausryhmälle ilmoitettiin muutoksista sihteeristössä. Eeva-Maija Puheloinen ja Noora Herranen lopettavat hankkeessa ja Mari-Linda Harju-Oksanen palaa virkavapaalta takaisin ympäristöministeriöön ja samalla TOVA-lainsäädäntöhankkeen pääsihteeriksi.

3 § Nollaversio pääperiaatteet (Eeva-Maija Puheloinen, YM)

Eeva-Maija Puheloinen esitteli nollaversio pääperiaatteita.

Keskusteltiin tulevan TOVA-järjestelmän hyväksyttävyydestä ja toimijoiden yhdenvertaisuuden toteutumisesta. Järjestelmän tulee olla mahdollisimman tarkkarajainen niin, että toiminnanharjoittajat tietävät mihin perittävät maksut perustuvat ja mistä maksetaan korvauksia.

Todettiin, että poliittinen linjaus TOVA-järjestelmästä puuttuu vielä, sillä ministerit eivät ole keskustelleet asiasta. Tulevan järjestelmän rakenne selviää siis myöhemmin.

4 § Kattavuus: nollaversio korvauksia koskevat luvut 3 ja 5 (Noora Herranen ja Merja Huhtala, YM)

Noora Herranen ja Merja Huhtala esittelivät nollaversio korvauksia koskevat luvut 3 ja 5, jotka liittyivät erityisesti päivän kattavuus-temaan.

Keskusteltiin nollaversio pohjalta ennakoitavuudesta toiminnanharjoittajien näkökulmasta. Tämän hetkiset määrittelyt koettiin liian laajoiksi ja niihin kaivattiin tarkennusta. Erityisesti se, mitkä kustannukset olisivat sellaisia, joita järjestelmästä voitaisiin korvata ja millaisista summista tällöin olisi kyse.

Keskusteltiin luontovahingoista ja niiden laajuudesta. Edelleen on päättämättä, kuinka laajasti luontovahingot tulisivat korvattavaksi TOVA-järjestelmästä vai rajataanko ne kokonaan järjestelmän ulkopuolelle. Todettiin, että tähän keskusteluun täytyy palata myöhemmässä vaiheessa.

Keskusteltiin hallintopakosta ja lupien valvonnasta sekä erilaisista konkurssitilanteista. Todettiin, että hallintopakkoa käytetään valvonnan työvälineenä niin pitkään kuin se on mahdollista ja tarkoituksenmukaista. Vasta tämän jälkeen sovelletaan TOVA-järjestelmää ja hallintopakkoa ei tuolloin enää voida käyttää, koska vastuullista toimijaa ei enää ole.

Vahingon ennaltaehkäisemisen ja torjunnan tarvitsemien toimien hankinnan ja kilpailuttamisen hoitaa yleensä toimivaltainen viranomainen, esimerkiksi ELY-keskus. Viranomainen suorittaa hankinnat edellä mainittuihin tilanteisiin ostopalveluina, jolloin hankintalaki koskee näitä tapauksia. Kun viranomainen toimii tässä tehtävässään, tulee sillä olla lain nojalla annettu toimivalta ja asiasta on täytynyt tehdä valituskelpoinen päätös.

Ennakkokorvaustilanteet ovat nykyjärjestelmässä yleensä koskeneet erityisesti öljyvahinkoja, joissa pelastuslaitoksella tai kunnalla ei ole varoja tehdä tilanteen edellyttämiä toimenpiteitä ilman ennakkokorvausta. Tällaisissa tilanteissa ennakkokorvaus on myönnetty ja tilitykset on hoidettu jälkikäteen. Keskusteltiin TOVA-järjestelmän ennakkokorvauksien kriteereistä. Ennakkokorvaukset voivat olla tarpeen, mikäli kyseessä on kiireellinen tilanne. Kriteerien täsmentäminen on tärkeää järjestelmän ennakoitavuuden kannalta.

TOVA-ohjausryhmän jäseniltä pyydettiin kirjallisia kommentteja nollaversiosta 15.9.2020 mennessä.

5 § Ympäristövakuutuskeskuksen ja Finanssiala ry:n esitys (Matti Sjögren ja Amanda Aalto)

Matti Sjögren ja Amanda Aalto esittelivät vakuutusjärjestelmän yksityiskohtien korjauksia sekä ehdotuksen vakuutusmallista osana tulevaa TOVA-järjestelmää.

6 § Muut asiat

Sihteeristö kertoi TOVA-vakuusselvityksestä, joka jakautuu kolmeen osa-alueeseen; nykyisten TOVA-tapausten läpikäyntiin, TOVA-tapausten varautumiseen vakuuksilla sekä toiminnanharjoittajille aiheutuvien maksujen kustannusvertailuun. Selvitys on tarkoitus toteuttaa syksyn 2020 aikana.

7 § Seuraava ohjausryhmän kokous on keskiviikkona 30.9.2020 klo 13.00-15.30

8 § Kokouksen päättäminen

Kokous päätettiin klo 15.35